

انجمن بین‌المللی تأمین اجتماعی*

تعدیل‌ها و اصلاحات صورت‌گرفته در نظام تأمین اجتماعی در کشورهای منتخب

(از ۱۹۹۵ به بعد)

ترجمه دکتر هرمز همایون پور

در چهاردهمین بخش از معرفی انجمن بین‌المللی تأمین اجتماعی به بررسی اجمالی طرح‌های تأمین اجتماعی و خلاصه‌ای از مهمترین تعدیل‌ها و اصلاحات صورت‌گرفته در نظام تأمین اجتماعی کشورهای نیجریه و نیجر، که از پایگاه‌های اطلاعاتی تأمین اجتماعی در جهان^۱ اخذ شده است، می‌پردازیم. تدوین اصلاحیه‌هایی در این ارتباط، در جهت ضرورت بازسازی نظام اقتصادی، تمایل به افزایش حمایت‌های اجتماعی منطبق با بهبود شرایط اقتصادی، میل به ایجاد ساختارهای مختلف مستمری همسو با فعالیتهای اقتصادی در سطح جهان، برنامه‌های بازنشستگی انفرادی و جمعی و... است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

۱. نیجریه*

سالمندی

طرح‌های جدید

در ۲۵ ژوئن ۲۰۰۴، «قانون اصلاح نظام بازنشستگی»^۲ به توشیح رئیس جمهوری رسید و به

* International Social Security Association (ISSA)

1. data bases social world wide (SSW)

* کشور جمهوری در افریقای غربی، که با حدود یک میلیون کیلومتر مربع مساحت و قریب یکصد میلیون جمعیت بزرگترین کشور افریقا محسوب است. در گذشته، مستعمره بریتانیا بود و از ۱۹۶۰ مستقل شد. پایتختش: لاگوس. نیجریه عضو کامنولت و کشورهای مشترک‌المنافع بریتانیا است. - مترجم.

2. Pension Reform Act

اجرا گذاشته شد. بنا به این قانون، یک طرح مشارکتی جدید برای کارکنان در بخش های عمومی و خصوصی برقرار شد.

سطح پوشش / میزان کسور

قبل از به اجرا درآمدن قانون فوق، طرح بازنشستگی عمومی نیجریه غیرمشارکتی^۱ و فاقد اندوخته^۲ بود. برای طرح بازنشستگی مشارکتی بخش خصوصی، مسئولیت بر عهده «صندوق امانی بیمه ملی نیجریه»^۳ بود که در ۱۹۹۴ تأسیس شده و امور مالی آن از طریق مشارکت کارکنان و کارفرماها (به ترتیب، معادل ۳/۵ و ۶/۵ درصد حقوق پایه^۴، فوق العاده ترابری، و کمک هزینه مسکن) تأمین می شد. دولت مدعی است که به سبب سوء مدیریت امور بازنشستگی دست زدن به تغییر و اصلاح ضرورت داشت.

طرح مشارکتی جدید نسبت به همه کارکنان بخش عمومی، و کارکنانی در بخش خصوصی که در سازمانهایی کار می کنند که دارای بیش از ۵ کارمند هستند، اعمال می شود. بدین منظور که هزینه های بازنشستگی دولت کاهش یابد و نیز کارکنان بتوانند مبالغی مناسب برای ایام بازنشستگی خود ذخیره و متراکم کنند، در طرح جدید، حداقل کسور، هم در بخش عمومی و هم در بخش خصوصی، معادل ۷/۵ درصد برای کارکنان و به همین میزان برای کارفرماها تعیین شده است. نرخ کسور در ارتش، برای کارفرما معادل ۱۲/۵ درصد و برای پرسنل معادل ۲/۵ درصد است.

مزایا

پیش از اجرای قانون جدید، مستمری بازنشستگی در بخش های عمومی و خصوصی بر مبنای نظام مزایای معین یا تعریف شده^۵ پرداخت می شد. قانون جدید، مستمری را بر نظام مشارکت معین یا تعریف شده^۶ مبتنی کرده است و، بنابراین، بر مسئولیت فردی از لحاظ تأمین دوران سالمندی تأکید دارد. بدین ترتیب، به کارکنان در هنگام بازنشستگی مبالغ متراکم شده به اضافه سود هر گونه سرمایه گذاری که با پس اندازهای آنها صورت گرفته است پرداخت می شود. بازنشستگان حق دارند که مستمری خود را به صورت سالانه، ماهانه، یا فصلی دریافت کنند.

1. non-contributory   2. unfunded

3. Nigerian Social Insurance Trust Fund (NSITF)

4. basic salary

5. defined benefit

6. defined contribution

مدیریت

قرار است بر مبنای قانون جدید نهادهای به نام «کمیسیون ملی بازنشستگی»^۱ به عنوان سازمان اصلی مقررات‌گذاری بر امور بازنشستگی تشکیل شود. قبلاً مسئولیت نظارت و مقررات‌گذاری بر «صندوق اعتبار بیمه ملی نیجریه» [بخش خصوصی] بر عهده «وزارت فدرال کار و بهره‌روی»^۲ محول بود، و نظارت بر امور بازنشستگی بخش عمومی را نهادهایی گوناگون بر عهده داشتند. انتظار بر این است که نهاد یکتای جدید (NPC) قوانین، مقررات، و معیارهای حداقل یکسان برقرار کند و، به علاوه، نظارت کافی نیز بر عملکرد کل امور بازنشستگی نیجریه اعمال نماید.

در قوانین قدیم، از مدیران صندوق بازنشستگی ذکری نشده بود. در قانون جدید، تشکیل نهادهای به نام «مدیران صندوق بازنشستگی»^۳ مقرر شده است تا مدیریت اجرایی طرح بازنشستگی را بر عهده داشته باشد. نگهداری محاسبات حسابهای پس‌انداز بازنشستگان نیز از جمله مسئولیت‌های این نهاد خواهد بود. بازنشستگان اختیار انتخاب «مدیران صندوق بازنشستگی» خود را دارند، و می‌توانند حساب خود را از یک PFA به مدیران دیگری منتقل کنند، اما این کار را در یک سال بیش از یک بار نمی‌توانند انجام دهند. نهادهای PFA امور مربوط به سرمایه‌گذاری و مدیریت وجوه و دارایی‌های بازنشستگی را طبق نظر صاحبان حسابها و در چارچوب مقررات پیش‌بینی شده از قانون جدید انجام می‌دهند. تمام کسور باید با ملاحظه ایمنی و برگشت مناسب سرمایه‌گذاری شوند.

به گفته دولت، لازم بود برای این امور افراد حرفه‌ای به خدمت گرفته شوند تا کارفرمایان از کنترل مستقیم کسور بازنشستگی دور شوند و احتمال سوء استفاده و وسوسه سرمایه‌گذاری‌های دلخواهی از میان برود. طبق قانون جدید، تشکیل «امتای صندوق»^۴ نیز مقرر شده است که وظیفه مراقبت از وجوه و سرمایه‌گذاری‌ها را طبق مصوبات PFA مربوط بر عهده خواهند داشت. چنین احساس شد که برای مدیریت کارآمد و مؤثر بر وجوه دارایی‌های بازنشستگی، تشکیل چنین هیئت‌های امنایی لازم است.

قانون جدید به «صندوق اعتبار بیمه ملی نیجریه» اجازه می‌دهد که یک PFA برای خود ایجاد کند و امور مربوط به سرمایه‌گذاری ذخایر موجود خود را تحت نظر یک مدیر انجام دهد.

1. Natinal Pension Commission (NPC)
3. Pension Fund Administrators (PFA)

2. Federal Ministry of Labour and Productivity
4. pension fund costodians

صندوق، همچنین، مجاز به جذب اعضای جدید برای این PFA خواهد بود. اعضای کنونی حداقل برای ۵ سال مجاز به تغییر PFA خود نخواهند برد، تا طرح صندوق متزلزل نشود و بتواند برخی از سرمایه‌گذاری‌های ثابت خود را (مثلاً، مستغلات و اموال غیرمنقول) تبدیل به نقدینگی کند. به علاوه، قانون جدید به «صندوق بیمه ملی» اجازه می‌دهد تا پوشش مزایای خود را به موارد دیگر (بیماری، بیمه بیکاری، حوادث حین کار، و غیره) نیز گسترش دهد. این موارد، به صورت یک طرح بیمه اجتماعی جداگانه مدیریت خواهد شد.

تاریخ انتشار: ۲۰۰۴/۰۸/۱۰

امور مالی

وزارت کار و بهره‌وری نیجریه اجازه داده است تا نرخ کسور و نیز سطح مقرر درآمد پایه برای تعیین کسور افزایش یابد. نرخ‌های تازه از اول ژانویه ۲۰۰۱ اعمال می‌شود و وجوه مربوط به «صندوق بیمه ملی» پرداخت می‌گردد. این تغییرات بر مبنای محاسبات اکچوئری اخیر منظور شده است. نرخ کسور جدید به میزان ۱۰ درصد حقوق خالص خواهد بود که ۳/۵ درصد آن را کارکنان و ۶/۵ آن را کارفرمایان پرداخت می‌کنند. در گذشته، مجموع کسور معادل ۷/۵ درصد بود که ۲/۵ درصد آن بر عهده کارکنان و ۵ درصد آن بر عهده کارفرمایان قرار داشت. نرخ جدید مبتنی است بر کل حقوق دریافتی کارکنان (در گذشته، حقوق پایه ملاک پرداخت کسور بود). به این ترتیب، امید می‌رود که مشارکت کارکنان به اندازه‌ای باشد که تأمین حیاتی شایسته را در ایام بازنشستگی آنها تضمین کند. به علاوه، سقف درآمد مبنای محاسبه کسور نیز به ۵۲۸,۰۰۰ واحد پول کشور افزایش یافته است.

تاریخ انتشار: ۲۰۰۴/۱۱/۰۸

سالمندی - بازماندگان

در اجرای قانون اصلاح بازنشستگی، تغییرات دیگری نیز در دست اجراست. طبق این قانون جدید، یک نظام مشارکتی بازنشستگی برقرار شده است. طبق قانونی که در سال ۲۰۰۵ به تصویب مجلس ملی رسید، «مدیران صندوق بازنشستگی» وظیفه بهره‌برداری و مدیریت وجوه را بر عهده دارند و نسبت به چگونگی سرمایه‌گذاری‌ها تصمیم می‌گیرند، و امنای بازنشستگی مسئول مراقبت از دارایی‌های صندوق بازنشستگی هستند.

در ایام اخیر، از طرف «کمیسیون ملی بازنشستگی» به دوازده هیئت «مدیران صندوق بازنشستگی» و چهار هیئت «امناهی صندوق بازنشستگی» جواز فعالیت داده شده است تا امور مربوط را از ژانویه ۲۰۰۶ سرپرستی کنند.

«کمیسیون ملی بازنشستگی»، که مراقبت بر امور بخش بازنشستگی را بر عهده دارد، می‌تواند جواز صادر شده برای هیئت‌های مزبور را لغو کند و در حدود مقرر شده در قانون ضمانت‌هایی برای تضمین حسن عمل آنها وضع نماید.

رئیس جمهور نیجریه به کلیه کارکنان فدرال توصیه کرده است که چون عضویت در طرح بازنشستگی اجباری است، حداکثر ظرف شش ماه نسبت به ثبت نام در یکی از صندوق‌ها اقدام کنند. به علاوه، به دولت‌های ایالتی دستور داده است تا نسبت به اجرای قانون اصلاح بازنشستگی اقدامات لازم را صورت دهند.

تاریخ انتشار: ۲۰۰۶/۰۳/۱۶

بیماری

نیجریه اکنون در جریان تدارک و اجرای یک طرح بیمه ملی سلامت^۱ در سراسر کشور است.

هدفها

طبق فرمان صادره برای برقراری طرح بیمه ملی سلامت، هدفهای این طرح عبارت است از:

- تضمین دسترسی کلیه مردم نیجریه به خدمات مناسب درمانی؛
- حمایت از خانواده‌ها در قبال مشکلات مالی ناشی از صورت حسابهای درمانی سنگین؛
- محدود کردن میزان افزایش هزینه خدمات درمانی؛
- تضمین توزیع عادلانه هزینه‌های درمانی بین گروههای درآمدی مختلف؛
- برقراری و حفظ معیارهای متعالی خدمات درمانی در حوزه‌های فعالیت طرح؛
- تضمین کارایی در خدمات درمانی؛
- بهبود و تجهیز مشارکت بخش خصوصی در ارائه خدمات درمانی؛

1. National Health Insurance Scheme (NHIS)

- تضمین توزیع کافی و مناسب تجهیزات درمانی؛
- تضمین حمایت عادلانه در کلیه سطوح مراقبتهای درمانی؛
- تضمین فراهم بودن اعتبارات کافی برای بهبود خدمات بخش سلامت کشور.

پوشش

«طرح بیمه ملی سلامت» به تدوین پنج برنامه زیر برای پوشش گروههای مختلف جمعیت در سراسر کشور اقدام کرده است:

- طرح بیمه اجتماعی سلامت بخش رسمی^۱ (جهت پوشش کارکنان بخش عمومی و مؤسسات خصوصی دارای ۱۰ کارمند یا بیشتر)؛
  - طرح بیمه اجتماعی برای خویش فرماهای شهری (جهت پوشش گروهها یا مجامعی که از طریق کسب و کار مشترک^۲ با یکدیگر پیوند دارند)؛
  - طرح بیمه اجتماعی برای از کار افتادگان دائم/ زندانیان؛
  - طرح بیمه سلامت مناطق روستایی (جهت پوشش جوامع روستایی که فاقد اشتغال و پرداخت کسور منظم هستند).
- در مورد طرح اخیر، یک هیئت امنای پنج نفره که از سوی جامعه روستایی انتخاب می شود، مدیریت کسور یا مشارکتها را بر عهده دارد.

کسور

طبق مقررات «طرح بیمه اجتماعی سلامت بخش رسمی»، کلیه کارفرمایانی که حداقل ده کارمند داشته باشند موظف به پرداخت کسور به طرح هستند. نرخ کسور، معادل ۱۵ درصد حقوق پایه کارکنان است که، از این مبلغ، معادل ۵ درصد را کارکنان بخش عمومی و بخش خصوصی سازمان یافته و مابقی یعنی ده درصد را کارفرماها به صندوق طرح می پردازند. این مشارکتها مشمول معافیت مالیاتی است.

دولت فدرال، کسور گروههای آسیب پذیر را می پردازد، و این کار تحت مقررات سایر

طرح‌های یاد شده در بالا – شامل از کار افتادگان مورد تأیید نهادهای رسمی، زندانیان، و کودکان زیر پنج سال – صورت می‌گیرد.

خدمات درمانی

عرضه‌کنندگان خدمات درمانی که طبق مقررات طرح ثبت‌نام کرده باشند، موظف به ارائه خدمات زیر به بیمه‌شدگان هستند:

- موارد تعریف شده^۱ در مراقبت‌های درمانی؛
- داروها و آزمایش‌های تشخیصی تجویز شده؛
- مراقبت از نوزادان تا چهار طفل زنده متولد شده برای هر بیمه‌گر؛ مراقبت‌های بهداشتی و پیشگیری، و مراقبت‌های قبلی و بعد از تولد نوزادان؛
- مشاوره با طیف معین شده متخصصان؛
- بستری کردن در بیمارستان‌های عمومی و خصوصی برای بیماری‌های جسمانی و روانی؛
- معاینه چشم و مراقبت‌های مربوط؛
- طیفی از معاینه‌های پروستات و دندان به شرح معین شده.

مدیریت

اداره طرح را یک «شورای مدیریت»^۲ بر عهده دارد، که متشکل است از یک رئیس که بنا به توصیه وزیر بهداشتی از سوی رئیس دولت منصوب می‌شود، دبیر اجرایی طرح، و نمایندگان ادارات و وزارتخانه‌های فدرال مربوط، کارفرماها، کارکنان، سازمان‌های حفظ سلامت ثبت شده^۳، و عرضه‌کنندگان عمومی و خصوصی خدمات درمانی.

سازمان‌های حفظ سلامت و عرضه‌کنندگان خدمات درمانی باید طبق مقررات (NHIS) ثبت‌نام کنند. کارفرماها نیز باید در یک سازمان حفظ سلامت ثبت‌نام کنند، که کسور را دریافت کرده و دستمزدهای مربوط را بر مبنای سرانه^۴ یا فی‌فور سرویس به عرضه‌کنندگان خدمات می‌پردازد.

1. defined elements   2. Governing Council

3. registered health maintenance organizations (HMOs)

4. capitation

جرایم

افرادی که در مواعد مقرر از پرداخت کسور خودداری کنند، مرتکب جرم می‌شوند و مجازات آنها پس از محکومیت به شرح زیر است:

- برای اولین بار ارتکاب جرم، پرداخت ۱۰۰,۰۰۰ واحد پول نیجریه یا ۵۰۰ درصد کسور پرداخت نشده، همراه با بهره تراکمی آن، هر یک که بیشتر است، یا زندانی شدن به مدتی که بیشتر از دو سال و کمتر از یک سال نباشد، یا هم پرداخت جریمه و هم زندانی شدن؛
- برای دومین بار ارتکاب جرم، پرداخت ۲۰۰,۰۰۰ واحد پول نیجریه یا ۱,۰۰۰ درصد کسور پرداخت نشده، همراه با بهره تراکمی آن، هر یک که بیشتر باشد، یا زندانی شدن به مدتی که بیشتر از ۵ سال و کمتر از دو سال نباشد، یا هم پرداخت جریمه و هم زندانی شدن.

تاریخ تدوین: ۲۰۰۲/۰۷/۱۷

بیکاری

مطالعات مربوط به برقراری یک بیمه بیکاری جدید در جریان است. «صندوق امانی بیمه ملی نیجریه» در سال ۲۰۰۱ اعلام کرد که در صدد برقراری یک بیمه بیکاری جدید در کشور است که شامل کارگرانی خواهد شد که مشمول «بیکاری فرسایشی»^۱ می‌شوند (بیکاری فرسایشی وقتی است که عضوی از نیروی کار مملکت وضعیت شغلی خود را تغییر دهد، و شامل مدتی است که او شغلی تازه بیابد و دوباره وارد نیروی کار شود). برای این منظور، از سازمان بین‌المللی کار (ILO) کمک خواسته شد و بررسیهایی این سازمان اکنون در حال پیشرفت است.

تاریخ تدوین: ۲۰۰۲/۰۷/۱۷

۲. نیجر*

سالمندی - از کار افتادگی

مزایا

از دسامبر ۱۹۹۸، شرط سنی برای اعطای مستمری سالمندی یا از کار افتادگی، برای کارکنان

1. "Frictional unemployment"

* کشور جمهوری در مغرب افریقا، که در گذشته از مستعمرات فرانسه بود و از اوت ۱۹۶۰ مستقل شد. پایتختش: نیامه. نیجر عضو جامعه کشورهای فرانسوی زبان است. - مترجم.

دستگاه‌های وابسته به دولت، از ۶۰ سال به ۵۸ سال کاهش یافت. این مستمری برای مدتی نامعلوم پرداخت می‌شود تا آنکه بنا به فرمان لغو شود.

به طور کلی، مقررات زیر بر این مصوبه حاکم است:

افراد بیمه‌شده که به ۶۰ سالگی می‌رسند، تحت شرایط زیر، استحقاق دریافت مستمری

سالمندی دارند:

- چنانچه دست‌کم به مدت ۲۰ سال در «صندوق ملی تأمین اجتماعی»^۱ ثبت‌نام کرده باشند؛
  - بتوانند ثابت کنند که دست‌کم به مدت ۶۰ ماه در طول ۱۰ سال قبل از استحقاق دریافت مستمری کسور پرداخت کرده‌اند؛ و
  - هیچ نوع اشتغال دستمزدی نداشته باشند.
- افراد بیمه‌شده‌ای که در ۵۵ سالگی دچار کاهش تواناییهای جسمانی یا روانی به میزانی شوند که مانع از اشتغال آنها به کار دستمزدی باشد، می‌توانند متقاضی دریافت مستمری زودتر از موعد^۲ شوند.
- فرد بیمه‌شده‌ای که پیش از ۶۰ سالگی از کار افتاده شود، استحقاق دریافت مستمری از کار افتادگی^۳ را پیدا می‌کند، چنانچه واجد شرایط زیر باشد:
- دست‌کم به مدت ۵ سال در «صندوق ملی تأمین اجتماعی» ثبت‌نام کرده باشد؛
  - بتواند ثابت کند که دست‌کم به مدت ۶ ماه در طول ۱۲ ماه تقویمی قبل از بیماری کسور خود را به صندوق پرداخت کرده است.

تاریخ تدوین: دسامبر ۱۹۹۸

سالمندی، از کار افتادگی، بازماندگان، حوادث ناشی از کار، خانواده

اکنون وضعیت قانونی جدید «صندوق ملی تأمین اجتماعی» به تصویب رسیده است. بنابراین، طبق قانون مصوب ۲۰۰۳، صندوق اکنون از شخصیت حقوقی و استقلال مالی برخوردار است. وضعیت جدید، به معنای برخورداری از معافیت مالیاتی در زمینه مزایاست و به صندوق اجازه می‌دهد تا کسور عقب مانده را، بر اساس حقی که خزانه‌داری کل کشور به آن داده است، وصول کند.

1. National Social Security Fund (NSSF)

2. early pension

3. disability pension

«صندوق ملی تأمین اجتماعی» از سوی هیئتی سه جانبه^۱، که اعضای آن اکنون از ۱۱ نفر به ۱۳ نفر افزایش یافته است (۵ نماینده دولت، ۴ نماینده کارفرماها، و ۴ نماینده کارکنان)، اداره می‌شود. این افراد به مدت ۳ سال منصوب می‌شوند که قابل تمدید است. رئیس، دو معاون، مدیرکل، دبیرکل (دستیار مدیرکل) صندوق، بنا به توصیه وزیر مسئول صندوق، یعنی وزیر کار، با فرمان منصوب می‌شوند.

«صندوق ملی تأمین اجتماعی» در سال ۱۹۶۵ تأسیس شد تا نظام تأمین اجتماعی را در مورد کارکنان حقوق‌بگیر برقرار کند. در آن زمان، صندوق یک «نهاد عمومی کشوری»^۲ بود و طبق مقررات اداری ناظر بر سازمانهای عمومی و نیز مؤسسات صنعتی و بازرگانی عمومی مدیریت می‌شد. این صندوق، در حال حاضر، مزایای زیر را به کارکنان حقوق‌بگیر بخشهای عمومی و خصوصی و وابستگان آنها پرداخت می‌کند:

سالمندی، از کار افتادگی، بازماندگان؛ کمک‌هزینه خانواده، شامل مقرری‌های زایمان، مراقبت درمانی، و مزایای اجتماعی؛ و مقرری قربانیان حوادث کار و وابستگان آنها.

تاریخ تدوین: ۲۰۰۵/۰۶/۲۲

متفرقه

سازمان بین‌المللی کار به یک ارزیابی آکچوئری از «صندوق ملی تأمین اجتماعی» نيجر دست‌زده است، تا نظام تأمین اجتماعی را برای کارکنان حقوق‌بگیر تنظیم کند. گزارش این سازمان به دولت تسلیم شده است و اکنون مراحل آخر بررسی را در سازمانهای دولتی طی می‌کند. در گزارش سازمان بین‌المللی کار از جمله بر نکات زیر تأکید شده است:

- تغییر میزان و سطوح مشارکت و نرخ کسور گروههای مختلف؛
- برقراری یک نظام اتوماتیک برای شاخص‌بندی مستمری‌های بازنشستگی؛
- برقراری کسوری خاص برای مراقبتهای درمانی و اجتماعی؛
- افزایش سقف حداکثر حقوق مشمول مستمری بازنشستگی؛ و
- برقراری حقوق وظیفه برای مردان بیوه شده.

تاریخ تدوین: ۲۰۰۲/۰۶/۲۲